

**МИКОЛАЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**
**Кафедра теорії й методики мовно-літературної та художньо-
естетичної освіти**

СХВАЛЕНО

Вченою радою Миколаївського ОІППО

Протокол № 4 від «24» вересня 2025 р.

Програма

**компетентнісно та діяльнісно орієнтованого
варіативного модуля**

Дидактика сучасного уроку / заняття

Педагогічні працівники

МИКОЛАЇВ – 2025

Автор (укладач):

Гич Галина Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти.

ОБГОВОРЕНО ТА РЕКОМЕНДОВАНО ДО СХВАЛЕННЯ

на засіданні кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти
Протокол № 6 від 12 червня 2025 р.

Завідувач кафедри: Вікторія ДОНІЙ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність модуля:

Стрімке застарівання інформації та прискорене оновлення знань актуалізують необхідність постійного вдосконалення дидактичних технологій навчання. У зв'язку з цим сучасний освітній простір актуалізує новий тип педагога та нові підходи до навчання. Сучасні умови навчання потребують не лише активізації розвитку пізнавальної, мотиваційної та діяльнісної сфер здобувача, а й мають бути педагогічно обґрунтованими, привабливими та ергономічними. Розв'язання вказаних викликів можливе у площині використання теорії і практики педагогічного дизайну.

Педагогічний дизайн є відносно новим напрямком теоретичного та практичного знання. Його дослідження спрямовані на розробку вимог до педагогічних дій, що уможливають досягнення бажаних результатів навчання. Цей процес передбачає аналіз потреб у навчанні, розробку навчального середовища та засобів навчання, що відрізняються педагогічною ефективністю, методичною адекватністю та доцільністю.

Педагогічний дизайн є комплексним поняттям. Він розуміється як процес, як дисципліна, як реальність, модель навчання. Сьогодні його можливості є недостатньо дослідженими науковцями, що не дозволяє повною мірою використати його освітній потенціал. Педагогічний дизайн орієнтований на розвиток інтегративного, проєктного, міждисциплінарного мислення педагога та створює можливість адаптуватися у соціально-професійній сфері.

Аналізуючи наукові розвідки, можна виокремити специфічні властивості, що притаманні педагогічному дизайну: технологічність навчання, що виявляється у повній керованості та контрольованості навчального процесу; орієнтація на результат діяльності здобувача; поділ діяльності педагога та здобувача; поділ інформації на дані, інформацію та знання; оптимізація навчального знання, тобто поділ знань на декларативні (фактичні, концептуальні, які відповідають на запитання «Що?»), процедурні (відповідають на запитання «Як?»), компетентнісні (відповідають на запитання «Чому?») та метазнання (відповідають питанням «Як влаштовано?»).

Розгляд наявних теорій та моделей педагогічного дизайну (як вітчизняних, так і закордонних) уможливило виділення трьох характерних рис: напрямку дизайну; визначення методів навчання та навчальних ситуацій; педагогічні прийоми та окремі методики. Звідси в кожній моделі педагогічного дизайну можна виокремити чотири функціональні складові: визначення стратегії навчання (визначення та аналіз цілей навчання), розробку сценарію навчання (планування та проєктування способів їх досягнення), управління навчанням (здійснення запланованих дій); оцінку та корекцію.

Педагогу як педагогічному дизайнеру доводиться не лише забезпечувати методичну основу процесу проєктування навчального матеріалу, а й реалізувати задуману стратегію, створювати конкретне електронне освітнє середовище, що потребує використання елементів різних моделей педагогічного дизайну. В цьому випадку педагогу необхідно виробити збалансований підхід до розробки навчальних матеріалів та підібрати модель до ситуації. Володіння засобами педагогічного дизайну, виражене через вміння створювати якісні навчальні

об'єкти в електронному вигляді, відео об'єкти навчального змісту, контрольні-вимірні матеріали, дозволяють педагогові успішно та привабливо навчати, обирати відповідні стратегії для занурення здобувача у найбільш ефективне освітнє середовище.

Методичне забезпечення педагогічного дизайну посилює професійну мотивацію; забезпечує вирішення когнітивної, професійно спрямованої та комунікативно-розвивальної задач; озброює конкретними прийомами та навичками роботи.

Дослідивши особливості педагогічного дизайну та його можливості, можна стверджувати, що педагогічний дизайн сприяє ефективній організації навчального процесу. Створення психологічно комфортного інформаційно-освітнього середовища позитивно впливає на мотивацію здобувачів, швидкість сприйняття матеріалу, сприяє збільшенню обсягу та якості засвоєної інформації, розширює їх когнітивні можливості. Педагог, який володіє принципами педагогічного дизайну, здатен ретельно спланувати навчальний матеріал з використанням сучасних інформаційних цифрових технологій, розробити такі методи навчання, що гарантують якісний навчальний результат. Педагогічний дизайн забезпечує організаційно-управлінську складову навчання через інфраструктуру освітнього процесу (навчальний контент, канали зв'язку, способи взаємодії тощо).

Отже, педагогічний дизайн є процесом проєктування та розробки навчальної події за допомогою інформаційних та цифрових технологій, орієнтованої на досягнення запланованого результату кожним учасником освітнього процесу. Основною метою педагогічного дизайну є планування та створення навчальної події в освітньому середовищі для реалізації ефективного, систематично спроектованого та комфортного навчання, що розширює освітні можливості кожного здобувача. Для цього педагоги повинні мати достатню теоретичну підготовку, що уможливить адекватне використання відповідних навчальних стратегій та методик реалізації цифровізації освіти, вміти вдало підбирати освітні середовища, доречно використовувати інтерактивні компоненти та створювати з окремих навчальних модулів оптимальний маршрут навчання для кожного здобувача.

Мета модуля – Формування високого рівня теоретичних знань педагогів щодо особливостей використання ідей педагогічного дизайну як стратегії і тактики дидактики сучасного уроку / заняття.

Завдання модуля:

- *Систематизувати знання щодо:*
 - Особливостей педагогічного дизайну при підготовці та проведенні уроків / занять та клік-та мікронавчання.
- *Сформувати вміння (навички) щодо опанування методикою сингапурського навчання (практична робота № 1) та технології «бриколаж» (практична робота № 2).*

Очікувані навчальні результати:

- Знання теорії дидактики сучасного уроку / заняття відповідно до особливостей кліпового мислення здобувачів освіти та основних правил педагогічного дизайну сучасного заняття:
- Основи сучасної дидактики: принципи навчання, закономірності, цілі, зміст освіти
- Методи навчання: традиційні, інтерактивні, проєктні, дослідницькі.
- Форми організації навчання: індивідуальна, групова, змішана, дистанційна.

- Психолого-педагогічні основи: вікові особливості учнів, мотивація, емоційний інтелект.
- Цифрова дидактика: використання EdTech, LMS, інтерактивних платформ.
- Оцінювання навчальних досягнень: формувальне, підсумкове, самооцінювання.
- Інклюзивна освіта: адаптація матеріалів, диференціація завдань.
- *вміння*: будувати уроки/заняття з використанням елементів сингапурської методики та використання технології «бриколаж» на заняттях:
- Проєктувати уроки відповідно до компетентнісного підходу.
- Застосовувати сучасні методики (наприклад, “перевернутий клас”, “кейс-метод”).
- Фасилітувати навчання: створювати умови для самостійного здобуття знань.
- Розвивати критичне мислення через запитання, дискусії, аналіз.
- Використовувати цифрові інструменти (Padlet, Canva, Wordwall, Mentimeter тощо).
- Проводити рефлексію власної педагогічної діяльності.
- Працювати з різнорівневими учнями та створювати безпечне середовище.

• *установки до розуміння та урахування у освітньому процесі особливостей сучасної дидактики та вимог педагогічного дизайну. Ціннісні орієнтири*, які має враховувати сучасний учитель при проєктуванні уроку відповідно до ідей НУШ та гуманістичної педагогіки:

- 1. Гідність і повага до особистості** (урок має визнавати унікальність кожного учня; створення безпечного, підтримувального середовища; відмова від приниження, порівнянь, авторитарного тиску).
- 2. Осмисленість і мотивація** (урок має відповідати на запитання: *«Навіщо мені це знати?»*; зміст пов’язується з реальним життям, досвідом учнів; формується внутрішня мотивація до навчання).
- 3. Співпраця і взаємодія** урок передбачає діалог, парну/групову роботу, фасилітацію; учитель — не диктатор, а партнер у навчанні; розвивається культура спілкування, емпатія, довіра).
- 4. Розвиток критичного мислення** (завдання не лише на відтворення, а на аналіз, оцінку, створення; учні вчаться ставити запитання, сумніватися, аргументувати).
- 5. Громадянська відповідальність** (урок формує цінності: свобода, справедливість, солідарність; піднімаються теми, важливі для суспільства (екологія, права людини, війна і мир)).
- 6. Компетентнісний підхід** (знання + уміння + ставлення = здатність діяти; урок готує до життя, а не лише до оцінки).
- 7. Саморозвиток і рефлексія** (учні мають змогу осмислити власний досвід, зробити висновки; урок завершується рефлексією: *«Що я зрозумів? Що мене здивувало?»*).

Результат модуля – удосконалення фахової компетентності педагогів щодо вимог сучасної дидактики і дизайну уроку / заняття.

Продукт діяльності - виконання двох практичних робіт та участь у груповому обговоренні теми семінару.

Професійні компетентності, які розвиваються під час модуля

- психолого-педагогічна компетентність – щодо урахування особливостей кліпового мислення сучасних учнів при побудові стратегії і тактики уроків / занять,
- фахова компетентність – щодо понять «дидактика уроку / заняття», «клік-навчання», «мікронавчання».

Особливості організації проведення модуля

Модуль передбачає як отримання теоретичних знань, так і формування конкретних практичних умінь щодо використання різноманітних методик, прийомів, засобів і технологій навчання.

Навчальна стратегія модуля (форми та методи організації освітньої діяльності)

Реалізація завдань для досягнення результатів модуля здійснюється через:

- опанування нових понять та термінів з проблематики «учні «нової грамотності»» і «методики, технології прийоми та засоби навчання»;
- опанування практичними вміннями та навичками використання на уроках НУШ методик, технологій, прийомів та засобів навчання, адекватних особливостям сприйняття та розуміння інформації учнями ХХІ століття.

Матеріально-технічне забезпечення модуля

Індивідуальний комп'ютер або ноутбук з доступом до мережі.

Форма підсумкового контролю.

- Участь у семінарі-дискусії.
- Виконання двох практичних робіт.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст навчання (тематичний план)	Розподіл навчальних годин	Форми навчальних занять	Освітній продукт
Тема 1.Інтерактивне заняття № 1.			
Педагогічний дизайн сучасного уроку	80 хв.	Інтерактивна лекція	Слухач знає основні особливості педагогічного дизайну сучасних уроків /

			занять
Тема 2. Практичне заняття № 1.			
Методика впровадження сингапурської моделі проведення уроку.	80 хв.	Практична робота	Слухач уміє використовувати на уроках елементи сингапурської методики
Тема № 3. Інтерактивне заняття № 2.			
Клік- і мікронавчання як елементи педагогічного дизайну сучасного уроку	80 хв.	Лекція-візуалізація	Слухач знає особливості клік- та мікронавчання
Тема № 4. Практичне заняття № 2.			
Методика використання на уроках технології «бриколаж»	80 хв.	Практична робота	Слухач уміє використовувати технологію «бриколаж»
Тема 5. Семінар – тренінг			
Дидактика уроку – буква чи цифра?	80 хв.	Групове обговорення теми семінару у форматі «відкритого мікрофону»	Слухач розуміє специфіку використання теорії сучасної дидактики при традиційному, змішаному та віддаленому форматах

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Навчальні результати слухачів у рамках модуля оцінюються на основі:

- відвідування та активність участі в обговоренні теоретичних питань тем під час лекцій з елементами тренінгу;
- самостійного розроблення уроків із використанням сучасного інструментарію (на власний вибір слухача);
- представлення розроблених елементів уроку під час групової дискусії.

Розподіл балів

Види навчальної діяльності	Теми					Підсумковий контроль	Примітки
	1	2	3	4	5		
Відвідування	1	1				2	
Участь в обговоренні			1			1	

Виконання практичних робіт				1	1	2	
----------------------------	--	--	--	---	---	---	--

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Під час оцінювання навчальних досягнень слухача модуля враховується:

- Відвідування 3 занять, передбачених навчальним планом;
- виконання практичних завдань.

Усі види оцінювання навчальних досягнень здійснюються за критеріями, наведеними в таблиці.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
I. Початковий	2	Слухач відвідав 1 синхронні заняття і не виконав практичні роботи (без отримання сертифікату)
II. Середній	3	Слухач відвідав 1 – 2 заняття і не виконав практичні роботи (без отримання сертифікату).
III. Достатній	4	Слухач відвідав ТРИ синхронні заняття і виконав 1 практичну роботу.
IV. Високий	5	Слухач відвідав ТРИ синхронні заняття і виконав 2 практичні роботи

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНИХ ТЕМ

Тема № 1.

ВИД ЗАНЯТТЯ: практична робота № 1.

Тема № 2.

ВИД ЗАНЯТТЯ: практична робота № 2.

Тема № 3.

ВИД ЗАНЯТТЯ: семінар-тренінг.

Мета заняття: обговорити у форматі «відкритий мікрофон» стратегію і тактику використання сучасних методик, технологій, прийомів та засобів навчання з метою побудови компетентісно-діяльнісного уроку.

Завдання заняття:

- Систематизувати знання щодо можливостей використання сучасних методик, технологій, засобів і прийомів навчання на уроках,
- Сформувати вміння (навички) самостійно знаходити у Всемережжі нову наукову та методичну літературу про досвід підготовки та проведення компетентісно-діяльнісних уроків за вимогами Нової української школи,
- Розвинути установки до бажання активного використання на уроках сучасного педагогічного інструментарію.

Очікувані навчальні результати:

- Знання різних методик, технологій, прийомів та засобів навчання за вимогами Нової української школи;
- Уміння організовувати та проводити компетентісно-діяльнісний урок;
- установки до активного використання у освітньому процесі отриманих під час вивчення модуля знань та умінь.
- установки до активного використання у освітньому процесі отриманих під час вивчення модуля знань та умінь щодо особливостей навчання учнів «нової свідомості».

Обсяг навчального навантаження: 2 акад. год.

УВАГА! На занятті кожен слухач висловлює свою точку зору щодо практики організації уроку ХХІ століття. Інші слухачі модулю висловлюють свої думки та пропозиції щодо озвученої позиції.

Питання для обговорення

1. Як Ви особисто розумієте поняття «компетентісно-діяльнісний урок»?
2. Які з названих Вам методик, технологій, прийомів та засобів навчання Вам сподобались найбільше?
3. Які з названих методик, технологій, прийомів та засобів навчання викликають сумніви щодо їх практичної реалізації?
4. Якими саме засобами можна стимулювати інтерес учнів до уроку?
5. Які методики, технології, прийоми і засоби навчання розвивають емоційне сприйняття уроку?
6. Які недоліки сучасних методик навчання Ви бачите? Як можна їх подолати або мінімізувати?
7. Які методики можна використовувати, щоб учень швидше запам'ятав навчальну інформацію?
8. Чи можна вважати, що «змішане навчання» може бути зреалізовано на будь-якому уроці і не є обов'язковим використання комп'ютерної техніки?

9. «Брейнстормінг»: засіб перевірки знань чи можливість учням обговорити будь-яке питання?
10. Як Ви вважаєте, у чому полягають переваги і недоліки «перевернутого навчання»?
11. У чому Ви особисто вбачаєте складнощі використання сучасних методик, про які йшла мова під час вивчення модуля?
12. Що саме Ви робите на уроці для швидкої перевірки знань учнів?
13. Як можна зробити цікавими домашні завдання для учнів? Опишіть, будь ласка, Ваш власний досвід.
14. Які неформальні оцінки Ви використовуєте на уроках? Як Ви особисто ставитесь до так званих «смайликів»?
15. Які теми для подальшого опрацювання на такому модулі Ви можете запропонувати?

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Під час оцінювання навчальних досягнень слухача модуля враховується:

1. Відвідування 5 занять, передбачених навчальним планом;
2. Індивідуальна участь у груповій дискусії.
3. Якість виконання практичних завдань.

Усі види оцінювання навчальних досягнень здійснюються за критеріями, наведеними в таблиці.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
I. Початковий	5	Слухач відвідав 2- 3 заняття (у тому числі семінари) і не виконав практичні роботи.
	10	Слухач відвідав всі 5 занять (у тому числі семінари), але не виконав практичні роботи..
II. Середній	15	Слухач відвідав всі 5 занять (у тому числі семінари) і виконав 1 практичну роботу.
	20	Слухач відвідав всі 5 занять (у тому числі семінари) і виконав 2 практичні роботи.
	25	Слухач відвідав всі 5 занять (у тому числі семінари) і виконав 3 практичні роботи.
III. Достатній	30	Слухач відвідав всі 5 занять (у тому числі семінари) і виконав 1 практичну роботу і створив базу даних з прикладами сучасних методик
	35	Слухач відвідав всі 5 занять (у тому числі семінари) і виконав 2

		практичні роботи і створив базу даних з прикладами сучасних методик
	40	Слухач відвідав всі 5 занять (у тому числі семінари) і виконав 3 практичні роботи і створив базу даних з прикладами сучасних методик
IV. Високий	45	Слухач відвідав всі 5 занять, виконав всі практичні роботи , передбачених програмою модуля і створив базу даних з прикладами сучасних методик
	55	Слухач відвідав всі 5 занять, виконав всі практичні роботи , передбачених програмою модуля, створив базу даних з прикладами сучасних методик і представив свої роботи на семінарі до теми № 5.
	60	Слухач відвідав всі 5 занять, якісно виконав всі практичні і творчі роботи , передбачених програмою модуля, створив базу даних з прикладами сучасних методик і аргументовано представив свої роботи на семінарі до теми № 5.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гич Г. М. Учні Нової української школи як носії “нової грамотності” і суб'єкти освітнього процесу // Мистецтво та освіта. 2019. № 1. С. 12 - 14.
2. Гич Г. М. «Кліпове мислення» дітей та підлітків як феномен сучасного навчального процесу // Вересень. 2014. - № 3 - 4. С. 14 – 19; «Кліпове мислення» молоді: ворог чи друг навчання? // Наукові праці ЧДУ ім. Петра Могили: Науково-метод. видан. Вип. 257. Т. 269. Педагогіка / Чорноморський державний університет ім. П. Могили. Миколаїв, 2016. С. 38 - 42.
3. Колосова Г. Хто такі «ікси» та «ігреки» і як їм порозумітися з «зетами» [Електронний ресурс] / Ганна Колосова. Режим доступу: <https://www.pedrada.com.ua/article/1236-qqq-17-m3-15-03-2017-hto-tak-ksi-ta-greki-yak-m-porozumtisya-z-zetami>.
4. Коростіль Л. А. Покоління Z: пошук способів педагогічної взаємодії // Народна освіта. Електронне наукове видання / https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5229

5. Мірошникова А. Головні риси сучасних школярів та як їх спрямувати в корисне русло [Електронний ресурс] / Аліна Мірошникова. Режим доступу: <https://osvitoria.media/opinions/yak-vchytelyam-porozumitysya-z-tsyfrovym-pokolinnym-ditej-porady-psyhologa/>
6. Покоління Z. Проблема визначення дат покоління [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Покоління_Z.

ЗМІСТ

		Стор.
1	Титул	1
2	Лист схвалення	2
3	Пояснювальна записка	3
4	Тематичний план модуля	4
5	Форми контролю	5
6	Навчально-тематичний план	
7	Критерії оцінювання	
8	Додатки	
9	Список рекомендованих джерел	
10	Список використаних джерел	
11	Зміст	

Покликання на корисні ресурси

MOBILE

Програма компетентнісно та діяльнісно орієнтованого варіативного модуля

Учні «нової грамотності» як суб'єкти освітнього процесу

Автор:

Гич Галина Миколаївна

Короткий зміст теми.

Теоретичний матеріал до теми

Як застосовувати в школах універсальний дизайн, стандарти доступності й розумне Концепція універсального дизайну виникла в 1970-х роках у галузі архітектури й була спрямована на **врахування різноманіття людей із приділенням особливої уваги залученню й рівності. Американський архітектор Рон Мейс**, який мав фізичні порушення, першим використав термін “універсальний дизайн” та разом із групою архітекторів, дизайнерів, інженерів розробив сім його принципів, які нині застосовують у різних сферах: освіта, архітектура, медицина, спорт, дозвілля, транспорт, послуги, інформаційні технології тощо. Універсальний дизайн – це дизайн, який можуть використовувати всі люди максимально можливою мірою без необхідності адаптації або спеціального дизайну (Рой Мейс, 1985 рік). Рон Мейс зауважив, що, використовуючи термін “універсальний”, ми маємо усвідомлювати, що ніщо не є повністю універсальним, завжди знайдуться люди, які з різних причин не зможуть скористатися певним предметом, як би добре він не був сконструйований. Саме тому універсальний дизайн за потреби не виключає допоміжних пристроїв та розумних пристосувань. У різних країнах протягом тривалого часу намагалися впровадити принципи універсального дизайну в усі аспекти життя суспільства, закріпивши їх законодавчо. Позиції урядів із цього питання відображені в документах Ради Європи, Європейського Союзу, Організації Об’єднаних Націй. Зараз за принципами універсального дизайну формується політика на рівні держав, окремих інституцій, бізнесу. В Україні термін “універсальний дизайн” вживається відповідно до статті 2 Конвенції ООН із прав осіб з інвалідністю, яка

ратифікована Верховною Радою України. Згідно з нею, держава має забезпечити впровадження універсального дизайну в різних галузях і для всіх людей. В Україні є стереотип – що універсальний дизайн застосовують переважно для осіб з інвалідністю. Однак, усе, що виробляється, проєктується, впроваджується, розраховано на потреби кожної людини. Проте універсальний дизайн не існував, якби не було нового тлумачення інвалідності, що знайшло відображення в Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю.

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ДИЗАЙН В ОСВІТІ

Принципи універсального дизайну широко застосовують в освіті – від розроблення політики / стратегій на рівні держави, закладу до побудови нових шкіл, впровадження програм, курсів підготовки вчителів, організації гуртків, спортивних занять, закупівлі обладнання тощо.

У Законі України “Про освіту” є таке визначення: *“універсальний дизайн у сфері освіти – дизайн предметів, навколишнього середовища, освітніх програм та послуг, що забезпечує їхню максимальну придатність для використання всіма особами без необхідної адаптації чи спеціального дизайну”* (Концепція НУШ розроблялася за принципами універсального дизайну).

Чи вигідно економічно застосовувати принципи універсального дизайну в освіті?

Так. Міжнародні дослідження (наприклад, Комітет ООН з прав людей з інвалідністю. Зауваження загального порядку до ст. 9) стверджують: **якщо застосовувати принципи універсального дизайну на стадії розроблення “проєкту”, то його вартість збільшиться на 0,5%, а може й узагалі не зрости.** Якщо ж після впровадження “проєкту” намагатись адаптувати його під потреби всіх, то витрати можуть зрости до 30% і більше. Чи то проєкт стосується побудови нової школи, чи то впровадження політики інклюзивної освіти, чи то НУШ – вигідніше застосовувати універсальний дизайн ще на етапі проєктування, інакше в майбутньому будуть нераціональні витрати.

Чому важливо застосовувати універсальний дизайн у впровадженні концепції НУШ?

Це сприяє формуванню філософії НУШ, яка побудована на принципах УДО з урахуванням потреб усіх і кожного. Забезпечує реалізацію права кожної людини на освіту. Є економічно вигідним для системи освіти. Змінює стереотипи й підходи до навчання та викладання; змінює навчальний процес, а не здобувача освіти. Покращує безпеку й комфорт для всіх: здобувачів освіти, батьків, педагогів, фахівців. Усуває бар’єри в системі освіти й системі підтримки. Забезпечує підтримку під час навчання тих учнів, які мають особливі освітні потреби. Враховує людське різноманіття, сприяє розвитку сильних сторін і талантів кожного учня. Зменшує професійне вигорання працівників сфери освіти. Сприяє системному підходу впровадження концепції НУШ.

ПРИНЦИПИ УНІВЕРСАЛЬНОГО ДИЗАЙНУ Рівноправне використання. Гнучкість у використанні. Просте та інтуїтивне використання. Сприйняття інформації незалежно від сенсорних можливостей користувачів. Терпимість до помилок. Низький рівень фізичних зусиль. Наявність необхідного розміру та простору. **Але потрібно пам’ятати, що універсальний дизайн не є панацеєю від усіх проблем та бар’єрів в освіті, це не “розмір”, який пасує всім, не стандарт і чітко виписані правила й методи.** Це концепція, яка забезпечує основу для розроблення широкого спектру навчальних продуктів та

навколишнього середовища з урахуванням людського різноманіття; робить навчальний процес гнучким; сприяє пошуку нових наукових та практичних рішень для підтримання всіх учнів, педагогів; слугує підґрунтям для розроблення стандартів в освіті; сприяє формуванню освіти майбутнього.

ДОСТУПНІСТЬ ВАЖЛИВА ДЛЯ ВСІХ У широкому значенні доступність має розглядатись як спосіб інвестування в суспільство – для всіх і кожного, а не тільки в контексті рівності й недискримінації осіб з інвалідністю. Питання забезпечення доступності стосуються широкого кола людей: різного віку, різних професій, з різними функціональними порушеннями та місцем проживання, різного віросповідання, культури тощо. Дотримання норм і стандартів доступності в різних галузях є обов’язковим чинником. Для людей з інвалідністю, питання доступності є важливою умовою, яка забезпечує їм реалізацію всіх прав на рівні з іншими, надає можливість вести незалежний спосіб життя і брати участь у житті суспільства. В Україні увага до питань доступності, переважно архітектурної, була привернута громадськими організаціями людей з інвалідністю ще з часів незалежності нашої держави. Але питання доступності в більш широкому значенні почали трактуватися та впроваджуватися після підписання та ратифікації Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю. Відповідно до неї, питання забезпечення доступності мають включати: фізичне оточення, транспорт, інформацію, зв’язок, зокрема інформаційно-комунікаційні технології й системи, послуги. Питання доступності регулюються нормативними документами, наприклад, державними будівельними нормами, стандартами для транспорту, застосування вебконтенту, надання послуг тощо. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) є збірним терміном, який охоплює будь-які інформаційні й комунікаційні пристрої або програми і їхній контент. Під це визначення підпадає широке коло технологій доступу, будь то радіо, телебачення, супутники, мобільні телефони, дротяні лінії зв’язку, комп’ютери, мережеве обладнання та програмне забезпечення.

Зобов’язання держави щодо доступності відповідно до Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю є беззаперечними, тобто в галузі освіти це означає, що кожен навчальний заклад (незалежно від форми власності) має виконувати й забезпечувати стандарти та норми доступності.

Поняття “розумне пристосування” застосовуються в різних сферах для подолання бар’єрів, які виникають у конкретної людини. Цей принцип спрямований на досягнення індивідуальної справедливості з урахуванням людської гідності та самостійності. Відмова в розумному пристосуванні є дискримінацією. Розумне пристосування може застосовуватися, коли в особи виникає певна ситуація, яка потребує втручання. Ми розглядаємо в цій статті поняття розумне пристосування в галузі освіти й потреб дітей із різними функціональними порушеннями, інвалідністю. Відповідно до Закону України “Про освіту”, розумне пристосування – це запровадження, “якщо це потрібно в конкретному випадку, необхідних модифікацій і адаптацій із метою забезпечення реалізації особами з особливими освітніми потребами конституційного права на освіту нарівні з іншими особами”.

Немає якоїсь універсальної формули, стандарту забезпечення розумного пристосування, оскільки всі діти – різні, мають різні функціональні порушення й потребують різних пристосувань.

Приклади розумного пристосування в школі: зміна місця класу (з третього поверху на перший); забезпечення різних форм комунікації в класі; використання матеріалів у альтернативних форматах; надання послуги перекладу жестової мови; використання підйомника; застосування допоміжних технологій у навчанні, під час іспитів, ЗНО; надання учням додаткового часу під час складання контрольних робіт, ЗНО; використання альтернативних способів оцінювання тощо.

Література:

1. Білозуб, Л. Теоретичні аспекти сучасної дизайн-освіти / Л. Білозуб // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. — 2019. — № 9. — С. 259-268.
2. Гич Г. М. «Кліпове мислення» молоді: ворог чи друг навчання? / Г. М. Гич // Наукові праці ЧДУ ім. Петра Могили: Науково-метод. видан. Вип. 257. Т. 269. Педагогіка / Чорноморський державний університет ім. П. Могили. — Миколаїв, 2016. — С. 38–42.
3. Діти покоління Z - психологічні особливості та проблеми [Електронний ресурс] // [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://naurok.com.ua/vistup-diti-pokoHnnya-z-psihologichni-osobtvosti-ta-roblemi-131>;
4. Кашина, Ганна. Трансформація моделі педагогічного дизайну в e-learning у системі неперервної педагогічної освіти / Ганна Кашина // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. — 2021. — № 10. — С. 24-36.
5. Наход, С. А. Педагогічний дизайн як засіб підвищення мотивації студентів у процесі e-learning / С. А. Наход // Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія. — 2020. — № 2. — С. 311-320.
6. Смагіна, Т. М. Дизайн навчального заняття в базовій новій українській школі / Т. М. Смагіна, О. М. Шуневич // Інноваційна педагогіка. — 2021. — № 41, т. 2. — С. 38-43.

Лекція № 2. Клік- і мікронавчання як елементи педагогічного дизайну сучасного уроку.

МЕТА ЗАНЯТТЯ: удосконалення фахової компетентності учителів щодо особливостей використання мікронавчання на уроках.

ОЧІКУВАНІ НАВЧАЛЬНІ РЕЗУЛЬТАТИ:

- **Знання:**
- **Уміння:**
- **Установки:**

Короткий зміст теми. Клік до знань: урок для учнів із кліповим мисленням. Мікронавчання як елемент педагогічного дизайну.

Теоретичний матеріал до теми

Останніми роками тема вивчення особливостей кліпового мислення здобувачів освіти і пошук відповідних методик навчання становить безсумнівний інтерес науковців і вчителів. Уперше ми порушили це питання як теоретичну проблему сучасної освіти у 2016 році. Сучасні дослідження українських учених дають багато різноманітного матеріалу щодо причин виникнення кліпової свідомості, що вирізняється особливостями сприйняття і розуміння інформації.

Кліпове мислення – це здатність сприймати інформацію за допомогою коротких, яскравих посилів, що втілені у форматі постеру, відеокліпу. Сутність такого мислення полягає в здатності особи швидко перемикатися між різними за значенням фрагментами інформації та швидко її обробляти «множинним інтелектом».

Нині пропонуємо розглядати її в контексті розроблення методики проведення уроків / занять (Василь Шуляр) для учнів нового покоління. Науковці окреслюють способи допомоги дітям із кліповим мисленням для розвинення навичок концентрації уваги, глибшого опрацювання інформації та розвитку критичного мислення. Вони пропонують учителям сфокусуватися на одній темі, навчати учнів критично мислити, структурувати навчальний матеріал.

Клік-навчання активно розробляють як технологію роботи вчителя в початковій школі і є цікаві напраювання використання клік-методики для реалізації STEM-навчання. Цю технологію (методику, прийом) розуміють як таку, що враховує і переваги, і недоліки кліпового мислення, що притаманне сучасним людям і особливо новому поколінню. Для вчителів початкової школи підготовлені відповідні підручники, які враховують особливості кліпового мислення, що і покладено в основу розроблення клік-підручників.

Акцентуючи на дозованому навчанні, науковці рекомендують використовувати так зване мікронавчання, яке інколи називають «клік-навчання», або «клік-урок». Зміст цієї нової технології полягає у вивченні невеликої частини навчального матеріалу за короткий проміжок часу. Паралельно ця стратегія створює унікальні умови для персоналізації навчання: учні самі визначають час, темп і послідовність роботи з матеріалом. Водночас простий та зрозумілий зміст матеріалу не викликає інформаційного перевантаження та сприяє кращому засвоєнню.

Мікронавчання має особливі характеристики: коротка тривалість подання інформації (5–15 хвилин); стислість і малі одиниці навчальної інформації за вузькими темами. Учителям також радять дотримуватися принципів автономності (модуль навчання самодостатній та незалежний і не потребує інших навчальних матеріалів) та різноманітності (послугування різними форматами роботи, що сприяють підвищенню інтересу до навчання). Ця технологія також сприятиме інтерактивності (якомога більше взаємодій для залучення учнів у процес) та гнучкості (можна об'єднати з іншими навчальними програмами та предметами у форматі змішаного навчання, де мікрокурс стає частиною великого курсу).

Клік-урок дає змогу враховувати як особливості сприйняття та розуміння інформації учнів нової свідомості, так і якнайширші можливості застосування комп'ютерних технологій під час його організації та проведення. Клац-методика відкриває перед учителем спектр упровадження нових цікавинок для здобувачів освіти, що стимулюватиме їхній інтерес до теми уроку / заняття.

Із нашого погляду, заслуговують на увагу матеріали «CLICK – STEP методика» Галини Іваниці, яка прописала основні дидактичні вимоги до клік-навчання і пропонує хронометраж дій учителя під час організації клік-навчання.

Отже, можна прогнозувати, що мікронавчання і клік-навчання є спорідненими перспективними технологіями проведення уроків для учнів XXI покоління і найближчими роками **клацний, натисканий** (такі лексеми пропонують автори сайту «Словотвір» як аналог англізму «клікабельний») урок стане набутком освітян України. Означені методики

спрямовані на врахування потреб та особливостей нового покоління здобувачів освіти й осучаснення викладання різних шкільних предметів відповідно до вимог інформаційного суспільства.

Останніми роками тему вивчення віднайдення методик і технологій проведення уроків / занять у Новій українській школі активно обговорюють науковці та практики. Серед різноманіття запропонованих технологій актуальним є використання мікронавчання.

Мікронавчання (англ. *microlearning*) – це новий формат організації навчального процесу, у рамках якого його розбивають на короткі інтервальні заняття. Підтримуємо наведені в статті визначення сутності цього поняття і доєднуємось до визначення мікронавчання як підходу, що передбачає набуття навичок, у процесі набуття яких інформація надходить у невеликому обсязі.

Найважливішою особливістю такого навчання є те, що заняття проводять як поєднання різних форматів подання знань у досить швидкому темпоритмі за короткий проміжок часу, що зручно для учнів нового покоління, оскільки абсолютно відповідає особливостям їхнього сприйняття і розуміння інформації.

Сучасні науковці зазначають основні характеристики, переваги і недоліки такого формату навчання. Також дослідники справедливо наголошують на тому, що мікронавчання нині, в умовах переважно змішаного і дистанційного навчання, має неабиякий простір для реалізації професійного потенціалу вчителя, який має академічну свободу в обранні видів навчальної діяльності учнів на уроках. Подання навчальної інформації стислими блоками допоможе учням в умовах повномасштабної війни не тільки не втратити попередні знання, але і здобути нові.

Доктор педагогічних наук, тренер НУШ В. Сидоренко у ґрунтовній публікації з питань реалізації ідей Нової української школи, особливий акцент робить на принципі дитиноцентризму, в основі якого повага до дитини та її інтересів. Науковець зазначає, «що за один урок учні середніх класів можуть засвоїти 5–10 суджень чи інформаційно-сміслових елементів тексту; 4–5 нових слів, термінів; труднощі у сприйнятті тексту виникають тоді, коли частка незнайомих слів перевищує 4 %; вичленовування й розуміння головної думки висловлювання ускладнені, якщо фраза вміщує більше 14–15 слів. Авторіві наукової публікації вдалося не тільки описати всі ідеї НУШ, але й запропонувати конкретні шляхи реалізації принципів реформування шкільної освіти.

Мікронавчання також відповідає особливостям учнів нового покоління щодо сприйняття та розуміння інформації за умови використання його у змішаному та дистанційному форматах, що, з нашого погляду, можна віднести до технології «одна тема – одна розгортка (або одна сторінка)».

Мікронавчання активно розвивають фахівці як сучасну дієву технологію роботи вчителя під час викладання різних шкільних предметів. Заслугує на увагу досвід, де представлено практику мікронавчання на уроках історії; особливо цінними є практичні авторські матеріали, розроблені на прикладі конкретної теми уроку.

Акцентуючи на дозованому навчанні, науковці рекомендують використовувати так зване мікронавчання, яке інколи називають поняттям «клік-навчання» або «клік-урок». Зміст цієї нової технології полягає у вивченні невеликої частини навчального матеріалу за короткий

відтинок часу. Паралельно ця стратегія створює унікальні умови для персоналізації навчання: учні самі визначають час, темп і послідовність роботи з матеріалом. До того ж простий та зрозумілий зміст матеріалу не викликає інформаційного перевантаження, що сприяє кращому засвоєнню.

Мікронавчання має особливі характеристики: коротка тривалість подачі інформації (5–15 хвилин); стислість і маленькі одиниці навчальної інформації за вузькими темами.

Мікронавчання відповідає вимогам, які висувають науковці до уроків / занять для учнів із кліповою свідомістю. Серед різних орієнтирів, на які радять звертати увагу вчителям під час побудови уроку, називають «дозоване навчання», базовими ознаками якого є певні параметри (коротка тривалість, стислість, маленькі або дуже маленькі одиниці навчальної інформації, вузькі теми, автономність, різноманітність, гнучкість та інтерактивність).

Педагоги України послуговуються цією технологією організації і проведення уроку в процесі вивчення різних предметів. Так, автор підкреслює, що «завдяки впровадженню у практику педагогічної діяльності технології Microlearning (мікронавчання) на уроках, особливо під час дистанційного навчання, вчителі можуть економити час, адже матеріал подається блоками. Пояснення нової теми може тривати лише 2–3 хвилини, а закріплення до 5 хвилин».

Докладний аналіз практики впровадження мікронавчання] дозволив авторам переконливо обґрунтувати доцільність застосування цієї методики. Дослідники рекомендують певну послідовність дій учителя під час використання мікронавчання, що може бути покладена в основу підготовки і проведення уроку в Новій українській школі з будь-якого предмета шкільного курсу.

Таким чином, можна стверджувати, що мікронавчання є **перспективною** технологією навчання учнів ХХІ покоління, особливо в умовах переважно змішаного і дистанційного навчання, що максимально відповідає особливостям їхнього сприйняття та розуміння інформації.

Література

7. Гич Г. М. «Кліпове мислення» молоді: ворог чи друг навчання? / Г. М. Гич // Наукові праці ЧДУ ім. Петра Могили: Науково-метод. видан. Вип. 257. Т. 269. Педагогіка / Чорноморський державний університет ім. П. Могили. – Миколаїв, 2016. – С. 38–42.
8. Діти покоління Z - психологічні особливості та проблеми [Електронний ресурс] // [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://naurok.com.ua/vistup-diti-pokoHnnya-z-psihiologichni-osobtivosti-ta-roblemi-131>; Як навчати покоління, яке не може зосередитись. [Електронний ресурс] // Режим доступу : <https://www.bbc.com/ukrainian/vert-cap-47391740>
9. Дмитренко, Світлана. Click-навчання / Світлана Дмитренко, Дар'я Долгова, Наталія Харченко // Позашкільня. – 2020. – № 7 – 8 (163 – 164). – С. 14 – 19; Екскурс у клік-навчання [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://osvitaua.com/2020/06/90287/>; Клан клік-клац [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://s3.eu-central-1.amazonaws.com/files.edpro.com.ua/Clique+Click-UKR.pdf>; Особливості навчання дітей нового покоління: методика – click-навчання [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.airo.com.ua/osoblyvosti-navchannya-ditej-novogo-pokolinnya-metodyka-click-navchannya/>; Шість принципів клік-навчання [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://vseosvita.ua/blogs/6-pryntsyypiv-metodyky-click-navchannia-45595.html>

10. Іваниця Галина. CLICK – STEP методика [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://interactive.ranok.com.ua/theme/contentview/pochatkova-shkola/tvorch-gostini-dopdrychnika-ykranska-mova-ta-chitannya-2-klas-avtor-galina-vanitsya/17045-click-step-metodika/29632-click-step-metodika>; Методики клік-навчання [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://osvitaua.com/products/collection/click/>
11. Клік-навчання у початковій школі [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.osvitaua.com/shop/books-shop/books-shop-pochatkova/pob-2020-001/>; <https://vseosvita.ua/blogs/6-pryntsyypiv-metodyky-click-navchannia-45595.html>
12. Педагогічний експеримент. Клік-навчання [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://naurok.com.ua/pedagogichniy-eksperiment-click-navchannya-454777.html>
13. Сім орієнтирів для навчання дітей із кліповим мисленням [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://naurok.com.ua/post/7-orientiriv-dlya-navchannya-ditey-iz-klipovim-mislenniam>

Практична робота № 1. Бриколаж як елемент уроку / заняття.

МЕТА ЗАНЯТТЯ: удосконалення фахової компетентності учителів щодо особливостей використання технології бриколажу.

ОЧІКУВАНІ НАВЧАЛЬНІ РЕЗУЛЬТАТИ:

- Знання специфіки бриколажу як методики уроку.
- Уміння: використовувати цю техніку на уроках
- Установки на розуміння значущості інноваційних методик у фаховій діяльності інноваційних методик і технологій уроку.

Обсяг навчального навантаження: 2 акад. год.

ЗАВДАННЯ: Придумайте свій варіант використання бриколажу на уроках.

Бриколаж (перекладається «саморобне», «hand made»), новий тренд у навчанні – використання будь-яких об'єктів, окрім тих, що створені для навчання. Процес створення чогось нового із вже існуючих засобів (з підручних матеріалів) без підручників. Бриколер – той, хто творить сам, використовуючи підручні засоби, а не засоби, передбачені освітнім процесом. Предмет використовується у новій якості – створення нового зі старого. Наприклад: 1) виготовлення виробів зі старих пластикових пляшок, пакетів, кришечок. Це співзвучно екологічному мисленню, адже для роботи береться те, що стало би сміттям; 2) Використання овочевих соків та чаю під час вивчення індикаторів кислот та луг. У США є школи, де бриколаж – основний метод. Бриколажна логіка порівнюється з калейдоскопом. Складання нового на основі осколків старого.

Приклад виконання роботи

Клас, предмет, тема уроку	Предмет, який виконує роль бриколажу	Спосіб його використання на уроці
8 клас, українська література, Михайло Старицький «За двома зайцями» (скорочено).	Театральний буклет вистави Михайла Старицького «За двома зайцями»	Учні дізнаються прізвище письменника, назву п'єси та основних її героїв

Теорія до практичної роботи (для ознайомлення та ідей)

Витончений термін «бриколаж» родом зі французької мови вже міцно прижився в освіті. Проте від початку це був ігровий термін, що позначав нелогічний та неочікуваний рух. Утім, завдяки видатному науковцю Клоду Леві-Строссу його почали використовувати у суспільних науках: він, серед іншого, був покликаний охарактеризувати звичку створювати речі з усього, що тільки є під рукою, водночас структура та кінцевий продукт у цьому випадку важливіші, ніж окремі частини.

Поняття бриколажу швидко прижилося в культурології, соціології та мистецтві. А от в освіту воно увійшло порівняно нещодавно. У 2014 Відкритий університет Великої Британії у своїй щорічній доповіді про інновації в педагогіці виокремив 10 нововведень, які найближчими роками матимуть найзначніший вплив на освіту у всьому світі. Був там і бриколаж, якому експерти дали наступне визначення:

«Бриколаж в освіті – це використання для навчання всього, що завгодно, крім спеціально створених інструментів на кшталт підручників».

Основна ідея полягає в тому, що використання дітьми певних предметів по-різному, а не за їхнім основним призначенням, допомагає розвивати дивергентне мислення. Бриколаж доцільно застосовувати як на уроках, так і в позакласній діяльності, в індивідуальній та проєктній груповій роботі.

Основні принципи бриколажу

1. **Використовувати все, що є під рукою.** Так, буквально все! Такий підхід допоможе знаходити неочевидні рішення, а також – розвивати креативність і нестандартне мислення, навчити дітей шукати і структурувати інформацію.
2. **Створювати нове зі старого.** Ідеться про принцип повторного використання об'єкта чи предмета. Наприклад, діти можуть створювати аплікації з пластмасових кришечок, іграшки зі старого одягу, декор з пластикових пляшок тощо. Такий підхід розвиває творчість та екологічне мислення.
3. **Мислити нестандартно.** Поєднати можна фактично будь-які предмети. Навіть якщо на перший погляд здається, що поєднати їх неможливо.

Бриколаж в освіті — це використання на уроці будь-яких предметів, крім наочних посібників, підручників та всього, що виготовлено спеціально з метою навчання. Найпростіше, що спадає на думку, — це створення різноманітних виробів на уроках праці та мистецтва. Квіти з кришок та поліетиленових пакетів, звірятка та вазочки з пластикових пляшок, абажур з одноразових ложок та виделок, ялинкові іграшки зі старих ламп — це досить поширені ідеї. Навчати дітей таким саморобкам — модно та співзвучно екологічному мисленню (адже для роботи береться те, що стало би сміттям). Для будь-якого шкільного предмета можна підібрати матеріали, які допоможуть краще розкрити тему.

Ідеї використання на уроках

Найпростіший та найбільш очевидний приклад бриколажу – це створення різноманітних виробів на уроках трудового навчання. Квіти з пластикових пляшок та поліетиленових пакетів, звірятка із шматочків тканини чи природних матеріалів, ялинкові іграшки зі старих лампочок – упевнені, ви робили щось подібне разом із учнями.

Але лише цим бриколаж, звісно, не обмежується. Наприклад, на уроці геометрії можна унаочнити всі ці складні фігури на кшталт гексаедру чи октаедру за допомогою звичайних зубочисток (скріплювати між собою їх можна пластиліном, який раніше вже використовувався, або з допомогою інших матеріалів). На уроці фізики із підручних матеріалів можна створити модель атома (тут вам стануть у пригоді, наприклад, пластикові коктейльні трубочки), а на хімії можна проводити досліди не з реактивами, а стаканом соку зі столової.

А от на уроках української та зарубіжної літератури або історії можна запропонувати учням глибше зануритися в конкретну епоху, аби краще зрозуміти твір, його героя або історичного діяча. Учні можуть знайти в інтернеті різноманітні зображення, пов'язані з конкретним часом: одяг, інтер'єр, види міста тощо. Також можна пошукати інформацію щодо особливостей мовлення людей потрібної нам епохи, їхніх звичаїв, уподобань. Потім, поєднавши всі ці дані, школярі ніби створюють образ героя / історичного діяча.

Так, технологія бриколажу розвивається швидкими темпами і виходить за межі оригінальних поробок. Тепер ідеться не лише про предмети, а й про інформаційні продукти. Хоча чому б це не поєднати? Наприклад, на уроці іноземної мови можна спробувати створити путівник-буклет містом чи країною, використовуючи також підручні матеріали. Звісно, такий путівник має бути іноземною мовою, а крім того – містити зображення історичних пам'яток, важливу інформацію для туристів тощо. Під час такої роботи, ймовірно, знадобляться знання з інших предметів – і це також прояв бриколажу.

Ще один варіант – створити щось нове зі старих інфопродуктів. Тобто об'єднати зображення, анімації, відео, тексти аби створити проєкт на задану тему. Звісно, все це потрібно осучаснити та підігнати під свої потреби.

Усі запропоновані форми роботи для бриколажу спрямовані на навчання створенню цілісних об'єктів з використанням усіх матеріалів, що є під рукою, вмінню шукати інформацію та презентувати її в новій формі. Найголовніше завдання – спонукати учнів до нестандартних рішень і підтримувати всі їхні творчі пориви.

Поради для ефективної роботи

- Не проєктуйте – просто створюйте.
- Перш ніж почати працювати, доберіть максимум предметів, матеріалів та інструментів для роботи.
- Будьте наполегливі та не бійтеся поєднувати непоєднуване.
- Відкидайте очевидні рішення.
- Не бійтеся вигадувати нові функції для звичних предметів.
- Якщо щось не вдається, то можна просто почати заново.
- Якщо під час роботи виникли несподівані ідеї, реалізуйте їх.

Скористайтесь:

- [Про це «Освіторія» вже писала раніше.](#)
- <https://www.youtube.com/watch?v=2lcimH8BW8M>

Практична робота № 2. Сингапурська методика на уроках / заняттях НУШ.

МЕТА ЗАНЯТТЯ: опанування методикою сингапурського досвіду для організації уроків і занять.

ОЧІКУВАНІ НАВЧАЛЬНІ РЕЗУЛЬТАТИ:

- *знання:* основні теоретичні положення сингапурської методики.
- *уміння* добирати і відбирати елементи методики для використання на уроках.
- *установки* до бажання використовувати на уроках структури СМ.

Обсяг навчального навантаження: 2 акад. год.

Коротка умова завдання: Відібрати будь-який елемент сингапурської методики і запропонувати свій варіант використання його на уроці.

Скористайтесь, будь ласка, окремим документом «Приклад виконання практичної роботи».

Роботу виконувати у шаблоні.

Приклад виконання роботи.

Предмет, клас, тема уроку	Структура	Формат використання на уроці
Українська мова. 9 клас.	Stir the Glass Учитель задає питання і дає час подумати. Учні записують якомога більше відповідей протягом визначеного часу і проводить лінію після останньої власної відповіді. Діти встають і знаходять собі пару. Учні читають відповіді на листочку, позначають «галочкою» відповідь, яка у них вже є і дописують нові ідеї	Завдання мікрогрупі: Охарактеризуйте причини виникнення «мовного суржику»

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ ДО ЗАНЯТТЯ

Педагогіка в усі часи прагнула створити ідеальну систему навчання, при якій учні могли б вбирати максимум знань і навичок. І наш сучасний вік технологій не виняток. Нові пріоритети освіти підштовхують вчителів до пошуку і впровадження в школах сучасних технологій викладання, що допомагають досягти більш відчутних результатів навчання і виховання. І все частіше в школах застосовується сингапурська система навчання.

Система освіти в Сингапурі була створена практично з нуля і за 45 років незалежного існування держави досягла величезних успіхів. Багато країн беруть цю систему освіти в якості прикладу для розвитку власної, оскільки в ній використовуються найсучасніші технології та прийоми навчання.

Сингапурська технологія на уроці збільшує різноманітність форм і засобів, які підвищують і стимулюють творчу активність учнів. Застосування прогресивних навчальних структур дозволяє по-новому переосмислити освітній процес і направити навчання в сторону активізації групових і парних форм роботи з учнями.

Прийоми сингапурської методики такі: колектив розбивається на групи або пари і вивчає невелику частку матеріалу самостійно. Кожен учень періодично приміряє на себе роль викладача, пояснюючи своїми словами сусіду суть питання, і навпаки. А педагог здійснює

так званий «включений контроль»: слухаючи по черзі одного з представників мікро групи, оцінює їх, коригує, допомагає і спрямовує.

Сингапурська система навчання несе в собі такі переваги:

- Близько половини учнів в класі вчаться одночасно говорити і чути, виправляти чужі помилки, таким чином, закріплюючи, коригуючи і доповнюючи свої знання та уміння.
- Різко зростає активність кожного учня в процесі, особливо в функції «викладач».
- Кожен учень опиняється в центрі питання, йому необхідно спілкуватися, щоб навчити товариша тому, що знаєш сам, тим самим створюється позитивне ставлення до процесу навчання.
- Навчання для кожного учня без винятку стає цікавим і результативним, а якість знань з предмету істотно зростає.
- В учнів розвиваються комунікативні якості, креативне мислення, вони вчаться співпрацювати, критикувати і сприймати критику.
- Будь-який урок стає схожим на захоплюючу і насичену гру і несе в собі винятково позитивні емоції.

Учитель повинен робити упор на взаємодію учнів між собою, щоб кожен з них став активним учасником освітнього процесу в комфортній для себе обстановці тому, що урок повинен забезпечувати результати навчального процесу, соціалізацію, розвиток пізнавальної, емоційної і вольової сфер учнів, освоєння правил мовної поведінки, формування доброзичливого ставлення і толерантності один до одного, саме для цього і підходить сингапурська методика.

Техніки і форми організації навчання нескладні, виконуються за певним алгоритмом і поділяються на три групи:

1. Навчальні структури, що показують взаємодію учень-учень (необхідні для розвитку комунікації і співпраці).
2. Навчальні структури, що показують взаємодію учень-навчальний матеріал або вид навчальної діяльності.
3. Навчальні структури, що дозволяють зробити урок веселим, підвищити самооцінку і впевненість учнів, практикувати соціальні навички для комунікації, співпраці і прийняття рішень.

Загальні принципи сингапурської методики дозволяють:

- надати рівні можливості для індивідуальної роботи, і відповіді в парі або групі;
- використовувати графічні схеми для візуалізації черговості відповідей, думок і понять;
- забезпечити зміну складу пар і груп;
- використовувати мовні кліше;
- надати можливість почути різні точки зору, і звірити правильність відповідей.

Використання сингапурської методики:

- Не передбачає повну відмову від традиційного підходу до організації уроку. Можна використовувати одну з навчальних структур на будь-якому етапі уроку.
- Забезпечує повну залученість всіх учнів в навчальну діяльність;
- Забезпечує соціалізацію;
- Дає можливість створити комфортну, доброзичливу атмосферу;
- Відповідає вимогам всіх стилів навчання.

Опис методики практичної реалізації технології. Клас розбитий на групи по 4 людини, кожна група - згуртована команда, оснащена робочим матеріалом: папером, зошитами, ручками та ін. Команди отримують завдання і у своєму середовищі його виконують. За сигналом колектив оперативно змінюється, групи перемішуються і утворюються нові

команди (четвірки або пари). Дається питання або нове завдання, діти в обмеженому часу активно обмінюються інформацією і навичками.

Сингапурська методика являє собою набір тез і формул, які називаються структурами, Основних структур – 13, але насправді їх значно більше, ба частина структур можуть модифікуватися.

МЕНЕДЖ МЕТ - управління класом, розподіл учнів в одній команді з 4-х осіб: хто сидить поруч, а хто - навпаки, як опонент, як їм спілкуватися. Відпрацьовується наскрізне уміння «висловлювати власну точку зору» та «логічно і системно мислити».

ХАЙ ФАЙВ - концентрація уваги на піднятою долоні вчителя як сигналу початку уроку або видачі завдання. Відпрацьовується наскрізне уміння «конструктивно керувати емоціями».

КЛОК Баддіс - «друзі за часом», виконання групою конкретного завдання за конкретний час, оскільки після сигналу склад команди буде змінюватися. Відпрацьовується наскрізне уміння «співпрацювати з іншими».

ПЕК ОФ - тач ДАУН - «встати - сісти» - структура знайомства з класом і отримання інформації. Коли на поставлене запитання, як позитивної відповіді учні встають, ті, хто не згоден, продовжують сидіти. Відпрацьовується наскрізне уміння «приймати рішення» та «оцінювати ризики».

Джото ТОСТ - «запишіть думка» - оперативне виконання завдання в письмовому вигляді, промовляючи його вголос. Відразу після цього відбувається аналіз підсумків. Відпрацьовується наскрізне уміння «висловлювати власну точку зору».

ТВК - ПЕК - ТОУ - розвиток критичного та креативного мислення у дітей в завданні скласти пропозицію з обов'язковими словами в схемі. Слова відмінно замінюються числами, наприклад. Відпрацьовується наскрізне уміння «логічно і системно мислити»

Сте ЗЕ КЛАС - «перемішати клас» - учням дозволяється вільно бродити по класу, щоб зібрати максимум думок і відповідей по своєму списку. Після обов'язковий загальний аналіз.

КОНЕРС - розподіл учнів по кутах класу за обраними ними варіантів.

СІМАЛТІНІУСС РАУНД тейбл - структура, в якій всі чотири члени групи виконують письмові завдання, а по закінченню передають їх по колу сусідові на перевірку.

Куїза-Куїза-ТРЕЙД - «опитування – опитування - обмін картками» - учні перевіряють одне одного і навчаються за вивченим матеріалом.

ТАЙМД ПЕА ШЕА - два учасники обмінюються повними відповідями за завданням з дотриманням певного часового терміну.

МІКС ПЕА ШЕА - довільне змішання класу під музику, утворюючи випадкову пару, коли музика закінчується, і обговорюють тему в коротких відповідях (Релло РОБІН) або в повних.

МІКС ФРИЗ ГРУП - змішування учнів під музику, коли вона припиняється - завмирають і створюють групи, кількість яких залежить від відповіді на поставлене запитання.

Час розминки - структура ТІМ Чир - весела вправа для підняття настрою і духу: вдихнути, струсити, посміхнутися.

На уроках мистецтва можна застосовувати такі прийоми:

КЛОК БАДДІС (Clock buddies) - «друзі за годинами» - навчальна структура, в якій учні зустрічаються зі своїми однокласниками в «відведений викладачем» час для ефективної взаємодії.

Фрагмент уроку: перевірка домашнього завдання.

Заздалегідь підготувати картинку годинника. Розкласти на столи. Учні повинні відмітити на годиннику, наприклад, час 3 і 9 годин і записати на цей час тих, з ким би вони захотіли зустрітися, при цьому учні рухаються по кабінету впродовж 3 хвилин. Викладач пропонує зустрітися з друзями по годинах, обраних на 9 годин і обговорити виконання домашнього завдання. Подякували один одному. Потім пропонує обговорити рішення (вивчення, параграф і т.д.) з друзями, обраних на 3 години. Залежно від кількості завдань, час можна призначити, наприклад, на 12, 3, 6 і 9 годин. Можна обговорювати протягом 30 секунд.

ТЕЙК ОФ - ТАЧ ДАУН (Take off - Touch down) - «встати - сісти» - навчальна структура для отримання інформації про клас (хто вирішив задачу одним способом, двома, трьома і т.д. (викладач сам підбирає питання згідно свого предмета)), а також знайомства з групою.

Фрагмент уроку: перевірка домашнього завдання.

Якщо учні вважають твердження вірним, то вони встають, в іншому випадку вони залишаються на місцях.

1. Я впоралася(вся) з домашнім завданням.
2. Домашнє завдання було важким.
3. Мені батьки надавали допомогу при підготовці домашнього завдання.
4. Я в гарному настрої.
5. Я готовий до уроку.

Ця структура являє собою рефлексію учня, яка є однією із обов'язкових вимог до організації сучасного уроку за вимогами НУШ і Державного стандарту базової середньої освіти.

ДЖОТ ТОТС (Jot Thoughts) - «запишіть думки» - навчальна структура, в якій учасники голосно промовляють придумане слово на задану тему, записують його на листочок і кладуть в центр столу лицьовою стороною вгору. Не дотримуючись черговості, кожен учасник повинен заповнити 4 листочки, отже, в центрі столу буде 16 листочків.

На столі у кожної команди лежать аркуші формату А4. Учителю пропонує учасникам під номерами 1 взяти чистий аркуш паперу, розділити його навпіл, половину віддати партнерові по плечу. Потім цю половинку розділити навпіл і половину віддати партнерові по обличчю. Тепер кожен учасник ділить лист на 4 частини.

ТІК-ТЕК-ТОУ (Tic-Tac-Toe) - «хрестики - нуліки» - навчальна структура, яка використовується для розвитку критичного та креативного мислення, коли учасники складають речення, використовуючи три слова за темою уроку, які розташовані в будь-якому ряду вертикально, горизонтально та діагонально. Спочатку викладач пропонує структуру ДЖОТ ТОТС. З одного листочка отримати 16.

Фрагмент уроку: закріплення вивченого матеріалу.

Кожен учасник команди бере 4 листочки паперу

На кожному листочку паперу не дотримуючись черговості виконує кроки:

- 1) Згадайте елементи
 - 2) Проговоріть голосно цей елемент для учасників вашої команди і запишіть на одному листочку паперу.
 - 3) Покладіть на центр столу лицьовою стороною вгору.
 - 4) Повторіть кроки 1-3, поки ви не використаєте всі листочки.
- Учитель дає 1 хвилину, щоб обговорити, які 9 елементів вони залишать на столі.

Час вийшов. Перемішайте листочки і розкладіть 9 листочків в форматі 3х3.

Кожен учасник команди виконує завдання учителя, використовуючи будь-які три елементи на одній лінії (по вертикалі, горизонталі або діагоналі).

На виконання завдання можна дати 2 - 3 хвилини. Правильність виконання завдання можна перевірити з партнерами по обличчю.

СТЕ ЗЕ КЛАС (Stir the Class) - «перемішати клас» - навчальна структура, в якій учні мовчки пересуваються по класу для того, щоб додати якомога більше ідей учасників до свого списку.

Фрагмент уроку: повторення.

Протягом 30 секунд учні відповідають на питання, поставлене учителем. Після своїх відповідей учні повинні провести лінію. Після закінчення цього часу за 30 секунд учням потрібно буде зібрати якомога більше відповідей у своїх друзів. Вони рухаються по класу, знаходять пару не зі своєї команди, стають поруч і записують відповідь, якої у них немає. Якщо така відповідь вже є, то можна її позначити галочкою. І таким чином, вони повинні зустрітися кілька разів з партнерами і зібрати якомога більше варіантів відповідей. Відповіді записують нижче проведеної лінії. Після всіх написаних відповідей проводиться друга лінія. Починається перевірка: зачитає нам свої відповіді, наприклад, учасник А під номером 1 столу № 2. І учні слухаючи відповіді додають ті, яких немає, але записують вже нижче другої лінії.

КОНЕРС (Corners) - «кути» - навчальна структура, в якій учні розподіляються по різних кутах в залежності від обраного ними варіанта відповіді.

Фрагмент уроку: перевірка знань.

У чотирьох кутах класу прикріплені слова. Учитель дає завдання згадати все, що учні дізналися в ході вивчення цих тем. Учні підходять до обраного кутка, знаходять партнера не зі своєї команди, згадують вивчений матеріал, розповідають один одному, виправляють помилки.

СІМАЛТІНІУС РАУНД ТЕЙБЛ (Simultaneous Rally Table) - «одночасний Релли тейбл» - навчальна структура, в якій 2 учні одночасно виконують письмову роботу на окремих листочках і по закінченню одночасно передають один одному.

КУІЗ-КУІЗ-ТРЕЙД (Quiz-Quiz-Trade) - «попитай – попитай - обміняйся картками» - навчальна структура, в якій учні перевіряють і навчають один одного з пройденого матеріалу, використовуючи картки з питаннями і відповідями по темі. До цієї структури можна запропонувати учням підготувати традиційні або електронні сорбонки, які будуть інструментом виконання завдання.

Фрагмент уроку: актуалізація знань

Учні працюють в парах по плечу. Кожній парі роздаються картки: парним номерам - питання, непарним номерів - відповіді. Учні перевіряють один одного, використовуючи заздалегідь приготовлені картки з питаннями і відповідями.

ТАЙМД ПЕА ШЕА (Timed-Pair-Share) - навчальна структура, в якій два учасники діляться розгорнутими відповідями протягом певної кількості часу.

МІКС ПЕА ШЕА (Mix Pair Share) - навчальна структура, в якій учасники змішуються під музику, утворюють пару, коли музика припиняється, обговорюють запропоновану тему, використовуючи РЕЛЛІ РОБІН (для коротких відповідей) і ТАЙМД-ПЕА-ШЕА (для розгорнутих відповідей).

МІКС-ФРИЗ-ГРУП (Mix-Freeze-Group) - навчальна структура, в якій учасники змішуються під музику, завмирають, коли музика припиняється, і об'єднуються в групи, кількість учасників в яких залежить від відповіді на яке-небудь питання.

МОДЕЛЬ ФРЕЙЕР (Fayer Model) - навчальна структура, яка допомагає учням глибоко зрозуміти і усвідомити досліджувані поняття і концепції. Учасники розглядають будь-яке

поняття з різних сторін, записуючи його обов'язкові і необов'язкові характеристики, приклади і антиприклад.

СИНГЛ РАУНД РОБІН (Single Round Robin або Round Robin) - «одноразовий раунд» - навчальна структура, в якій учні проговорюють відповіді на дане питання по колу один раз.

КОНТІНІУС РАУНД РОБІН (Continuous Round Robin) - «тривалий раунд» - навчальна структура, в якій організується обговорення.

ТАЙМД РАУНД РОБІН (Timed Round Robin) - «протягом певного часу» - навчальна структура, в якій кожен учень промовляє відповідь в команді по колу протягом певної кількості часу.

ФІНК-РАЙТ-РАУНД РОБІН (Think-Write-Round Robin) - «подумай-запиши-обговори в команді». Під час виконання даної структури учасники обмірковують висловлювання або відповідь на будь-яке питання, записує і по черзі обговорюють свої відповіді в команді.

Сінгапурська технологія навчання на уроці збільшує різноманітність форм і засобів, які підвищують і стимулюють будь-яку, в т.ч. творчу, активність учнів. Застосування прогресивних навчальних структур дозволяє по-новому переосмислити навчальний процес і направити навчання в сторону групових і парних форм роботи з учнями. Прийоми сінгапурської методики такі: колектив розбивається на групи або пари і вивчає невелику частку матеріалу самостійно. Кожен учень періодично приміряє на себе роль вчителя, пояснюючи своїми словами сусіда суть питання, і навпаки. А педагог здійснює так званий «включений контроль»: слухаючи по черзі одного з представників мікро групи, оцінює їх, коригує, допомагає і спрямовує. Сінгапурська система навчання несе в собі масу плюсів: Близько половини дітей в класі навчаються одночасно говорити і чути, виправляти чужі помилки, таким чином, закріплюючи, коригуючи і доповнюючи свої знання. Різко зростає активність кожного учня в процесі, особливо в функції «учитель». кожен учень виявляється в центрі питання, йому необхідно спілкуватися, щоб навчити товариша того, що знаєш сам, тим самим створюється позитивне ставлення до процесу навчання. Навчання для кожної дитини без винятку стає цікавим і результативним, а якість знань по предмету істотно зростає. У учнів розвиваються комунікативні якості, креативне мислення, вони навчаються співпрацювати, критикувати і сприймати критику. Урок стає схожим на захоплюючу і насичену гру і несе в собі виключно позитивні емоції.

До недоліків цієї системи можна віднести знеособлене звернення до учнів за номерами.

Урок мистецтва з використанням сінгапурської методики дає можливість учителю широко варіювати різними видами навчальної діяльності учнів, які учитель добирає, вибирає і потім перевіряє їх ефективність безпосередньо на уроці. Багатогранність навчальних структур дозволяє формувати, розвивати і удосконалювати ключові компетентності та наскрізні уміння на уроках мистецтва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <http://eduinspector.ru/2018/03/19/singapurskaya-metodika-obucheniya-sovetsko-rossijskij-sled/>
2. http://www.titul.ru/uploads/journal/52/journal_48_07-12.pdf
3. http://www.e-osnova.ru/PDF/osnova_5_65_15041.pdf
4. <https://sites.google.com/site/singaporetechnique/home/educational-structure>
5. <https://www.youtube.com/watch?v=dFau2Trsois>

Література:

1. Білозуб, Л. Теоретичні аспекти сучасної дизайн-освіти / Л. Білозуб // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. — 2019. — № 9. — С. 259-268.

2. Врадій Аліна. Мікронавчання як ефективний метод навчання історії в сучасних умовах // Історія і краєзнавство. С. 134 – 137. // Режим доступу: https://znayshov.com/FR/14110/pv_2022_1-2-134-137.pdf
3. Гич Г. М. «Кліпове мислення» молоді: ворог чи друг навчання? / Г. М. Гич // Наукові праці ЧДУ ім. Петра Могили: Науково-метод. видан. Вип. 257. Т. 269. Педагогіка / Чорноморський державний університет ім. П. Могили. – Миколаїв, 2016. – С. 38–42.
4. Жмай О.В., Чепурна Л.В. Переваги мікронавчання в сучасних умовах онлайн-освіти // II Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Сучасна молодь в світі IT». Секція «Інформаційні технології в науці, освіті, економіці, логістиці, туристичній і готельно-ресторанній сферах, транспорті». – Херсон, 2021. – С. 115 - 116.
5. **Кашина, Ганна.** Трансформація моделі педагогічного дизайну в e-learning у системі неперервної педагогічної освіти / Ганна Кашина // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. — 2021. — № 10. — С. 24-36.
6. Литвинова, С. Г. (2021). Мікронавчання ІК-технологій педагогів в умовах онлайн-марафону як парадигма цифрової трансформації освіти // Вісник Національної академії педагогічних наук України. – № 3 (1). – С. 1 – 6.
7. Мікронавчання: Як новий освітній тренд мотивує вчитися сучасних дітей // Режим доступу: <https://surl.gd/ufrmc>
8. Моргун І. В. Практикум з використання технології мікронавчання у закладах загальної середньої освіти // Освіта і наука: Міжнародний науковий журнал. – Випуск 2(33). – К.: 2022. С. 161 - 165.
9. **Наход, С. А.** Педагогічний дизайн як засіб підвищення мотивації студентів у процесі e-learning / С. А. Наход // Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія. — 2020. — № 2. — С. 311-320.
10. Оросова Р., Староста В. І. Застосування мікронавчання у процесі вивчення курсу «Загальна дидактика» в Кошицькому університеті імені Павла Йозефа Шафарика // Науковий вісник Ужгородського Національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота». – Вип. 25. – С. 148 - 151.
11. Сидоренко В.В. Концептуальні засади Нової української школи: ключові компетентності, ціннісні орієнтири, освітні результати / Вікторія Сидоренко // Методист. - № 5. – травень. Режим доступу: <https://surl.gd/tnkzig>
12. **Смагіна, Т. М.** Дизайн навчального заняття в базовій новій українській школі / Т. М. Смагіна, О. М. Шуневич // Інноваційна педагогіка. — 2021. — № 41, т. 2. — С. 38-43.